

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. XXXV. Cap. 2. de concedendis Præbendis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

modi Regii specialiter, cui minus studiose pareretur, interesse, ut revocaretur jussio, cessaretur Arrestum, ac de Registris deleteretur; sin autem Rex se difficilem exhiberet, ei Nuntius declararet, futurum ut Summus Pontifex uteretur potestate spiritali adversus Senatam. Huic narrationi subjicit motiva Decreti Congregationis à Cardinali ALCIATO disposita, superiori expositioni congrua.

Tum 4. proponit quæstiones circa eandem rem: 1. est, an Judex adversus contumaces excommunicationem ferre possit, etsi non appareat ex Actis Processus, neque executionem realem, nec personalem fieri potuisse? & respondet, non posse, idque probat, 1. Ex principio, quòd Judex judicare debeat secundum allegata & probata: 2. Ex praxi non condemnandi in casibus notoriis priusquam judiciales probationes notorietatis confectæ fuerint. 3. Cùm Acta à se invicem pendent, ad ultima descendi non potest, nisi appareat anteriora præcessisse. Porro, justitia remedium Excommunicationis, ejusque pronuntiatio adversus contumaces, dependent ex adhibitione remedium anteriorum, scilicet executionis realis & personalis: oportet itaque, ut appareat eas fieri non potuisse.

Cùm excommunicatio ad revelationem tendens judiciaria non sit, Concilium non exigit, ut illa aliis Actis judiciariis præcedatur: Excommunicatio, quam fert Judex adversus contumacem solvere recusantem, cùm sit Actus Judiciarius, qui pluribus Actibus similibus præcedi debet, oportet ut Judex eam pronuntiare nequeat, nisi ex Instrumentis Processus appareat, ejusmodi Actus factos fuisse, aut fieri non potuisse. Hæc omnia momenta confirmantur per Decreta Congregationis, quæ idem verbis expressis declaravit.

2. & 3. Quæstiones extrà Rómam exigui videntur momenti.

4. Pertinet ad omnes Regiones, & spectat Excommunicationem ad finem revelationis. Quæritur, ad quem pertineat jus concedendi istas Excommunicationes in districtu Prælatorum Jurisdictionem quasi Episcopalem habentium? & respondet, quòd, si Episcopus nullam in eo districtu neque habitualem, neque actuaalem Jurisdictionem habeat, tunc recurrendum est ad Pontificem, posito quòd illi Prælati sint immediati Sanctæ Sedis; quòd si Episcopus aliquam habet Jurisdictionem in eo districtu, licet habituaalem tantum, veluti si sit Appellatio à Prælato ad Episcopum, in eo casu Episcopus illas Excommunicationes concedere debet.

Autor etiam de hac Excommunicatione, prout à Concilio Tridentino statuitur in *cap. 14. de Offic. Jud. Deleg.* num. 40. usque ad finem, quærit, an Vicarius Generalis Episcopi, aut Capituli, Sede vacante, egeat commissione speciali, ut possit concedere hoc genus Excommunicationis? & refert, Congregationem circa id variavisse, alioque atque alio modo cogitavisse: Denique, quoniam adhuc disceptabatur, Pontificem opinatum fuisse, Vicarium Generalem non indigere commissione speciali, sed commissionem generalem sufficere: deinceps refert, Congregationem consultam circa quæstionem, an Episcopus alii quam Vicario Generali committere possit hanc facultatem? respondisse negative.

Refert præterea, Congregationem definitivè, Prælatum inferiorem Jurisdictionem Episcopalem habentem, etiamsi foret Abbas, ejusmodi Excommunicationes concedere non posse. Concessio illa pertinet ad Pontificem, non verò ad Episcopum Diocesanaum, neque ad Episcopum viciniorem. Legatus à *Lasere* eam concedere potest. Excommunicatio in formâ, *significavit*, committi potest Abbati habenti Jurisdictionem spiritali & temporalem, modò ipsa spectet negotia districtus ipsius.

Hic Concilium *Lateranense III.* prohibet cuicumque conferri aut promitti Beneficia, antequam vacent, ne detur occasio exoptandæ mortis alienæ, & approbetur pactum futura successione, Legibus etiam Gentilibus reprobatur.

Textus hujus affinitas cum *cap. 19. Sess. XXIV. & cap. 7. Sess. XXV. de Reform.* induxit FAGNANUM, ut illos Textus unâ exponeret. Primus ex Tridentinis abrogat Gratias Expectativas, quæ dant occasionem optandæ mortis Beneficiatorum, quorum sperantur Beneficia, quia dant Jus ad primum Beneficium vacaturum in Ecclesiis, ad quas inscribuntur: vetat eas cuicumque dari, sive Collegiis, sive Universitatibus sive Senatibus, sive privatis, etiam sub nomine Indulti, vel ad certam summam, sub quocumque colore. Vetat etiam usum earum, quæ jam concessæ erant, prohibet Reservationes Mentales, Indulta ad conferenda Beneficia, quæ vacabunt in Ecclesiis, aut Monasteriis, ab aliis possessis, etiam Cardinalibus data, & revocat omnes ejusmodi Gratias jam impetratas.

Hæc verba *quæcumque Gratia ad vacatura &c.* olim visa sunt comprehendere primas preces Imperatorum, quæ dant jus ad Beneficia Collatorum, ad quos diriguntur; ideòque consultata fuit Congregatio Concilii. Hac diligenter agitata difficultate, eam ad Pontificem detulit, qui declaravit, eas non contineri sub Decreto Concilii. Ratio præcipua fuit, quòd abrogatio aut revocatio Gratiarum, cùm sit res odiosa, maxime si concessæ fuerint Principibus, quibus vulgò dantur sub titulo oneroso, velut præmiola servitorum, quibus Ecclesiam juvant, ejusmodi gratias non continet, nisi earum expressam mentionem fecerit: Præterea, Dignitas Principum id etiam postulat, ideòque Concilium Decretum suum extendere volens ad Cardinales, eos nominatim complectitur; unde inferri potest illud, si Imperatores complecti voluisset, expressè declaraturum fuisse. Hac ratione in Gallia utimur ad probandum, illo Decreto, abrogatum non fuisse Indultum Membris Senatûs Parisiensis concessum, quamvis Senatuum expressam mentionem faciat, quippe hoc Indultum concessum fuit Regi, Reges autem, sicut Imperatores non continentur sub Decretis odiosis, nisi nominentur. Alia sunt fundamenta hujus sententiæ, quæ locum habent ergà Universitates, scilicet, quia Decreta ejus Concilii in Gallicanâ Ditione promulgata non fuere, neque hoc Decretum specialiter conversum fuit in Legem Regni, per ullum Edictum Regium, neque per usum, qui semper contrarius fuit. *Cap. 7. Sess. XXV.* disertè reprobatur *Coadjutorias* cum futurâ successione, non solum damnando quidquid continet aliquam hereditariæ successione in Beneficiis umbram, sed etiam eas nominatim Decreto suo complectendo, reservatis iis, quæ cadunt in Episcopatus, aut Monasteria, quas expressè excipit, cùm urgens necessitas, aut evidens utilitas utrorumque eas requirunt. Extrà hos casus vetat, eas cuilibet concedi, *nemini permittantur*: interdictum, quod solum Pontificem spectat, qui solus eas permittebat, sicut prohibitio *cap. 2. laudati*, ubi eadem ratio militat. Ex hac prohibitionem nata est quæstio à FAGNANO proposita, scilicet, an *Coadjutoria* cum futurâ successione Juri communi adversentur, & Decretis Concilii Tridentini. Contrarietatem hanc prolixè demonstrat, & pro Regulâ constanti affirmat, Jus novum ac Vetus has *Coadjutorias* reprobare; multasque rationes ejus prohibitionis affert, ex quibus conficitur, eas tam esse odiosas, quam *Coadjutoria* ad tempus sunt favorabiles; quod ostendit, observando omnia ambarum discrimina.

Quoad exceptionem, eam tuetur, ostendendo, casus

casus occurrere, in quibus Coadjutoria Episcopatus sunt necessariae: quod v. g. senectute, aut morbo Episcopi fiunt incapaces munerum suorum gravissimorum, & fieri potest, ut nemo ad eos adjuvandos idoneus reperiatur, nisi successio promittatur. Porro, hæc necessitas est iusta dispensationis causa, & non occurrat in aliis Ecclesiarum Cathedralium Beneficiis; nam si Canonicus ad munera sua ineptus fiat, ceteri ejus defectum suppleant: præterea ipsius munera levissima sunt respectu officii Episcopalis, cui plurimarum Ecclesiarum regimen vulgò commissum est, & credita administratio duorum Sacramentorum, quæ nullus conferre potest sine caractere Episcopali.

Cæteras observationes Autoris adversus Coadjutorias à Jure non permissas attingere nec possumus nec debemus: adjiciemus tamen, quòd, cum sibi objecisset, eas bonum insigne parere, numerum Ministrorum augendo; respondet, illud bonum compensare non posse tot mala ex iis orta; 2. eas dari junioribus Clericis nullà virtute commendatis, quoniam ii, qui sunt provectioris ætatis, eas negligunt, loca expectantes meliora, sive ratione honoris, sive ratione emolumentum ad tempus præfens; in quo sunt inferiores Servitoris, qui aliquot habent redditus, Coadjutoria autem honorario carent, Coadjutoremque discretionis & voluntati Coadjuti subijciunt, quoad munera, cum ille nihil sine hujus permissione facere possit. 3. Coadjutoria non sunt in usu apud Germanos, quia Concordato Germanico contraria sunt. 4. Ex potestate absolutà, quæ Regulas vulgares superat & vocatur plenitudo potestatis, duntaxat Pontifex concedere potest Coadjutorias, ad Beneficia inferiora Episcopatus & Abbatias. num. 84. Autor fuse loquitur de hæc potestate in cap. 6. de Cleric. ægrot. maxime à num. 72. usque ad finem. 5. Quamvis Concilium Expectativas prohibuerit, Pontifex hodiè quasdam concedit, quæ effectum sortiuntur, num. 84. idque absque expressa derogatione Concilio.

CAPUT XXXVI.

Caput 10. de Cohabitatione Clericorum & Mulierum.

Gregorius IX. hic docet, licere communicare cum Sacerdote, qui peccato mortali irretitus est, quandiu crimen ejus occultum est, quia tunc suspensus est tantum pro se, et non pro cæteris; sed secus esse, si delictum ejus publicum sit, aut notorium, sive sententiâ, sive confessione in Jure, aut evidentiâ rei, quæ nulla tergiversatione tegi potest. FAGNANUS exponens hunc Textum, discutit, an Sacerdos suspensus solum pro se, fiat Irregularis celebratione Missæ, aut exercitio aliorum munerum sacrorum, probatque non fieri, nisi crimen ejus ex iis sit; quæ Irregularitatem importent, velut homicidium, & quæ proinde suspendunt omnino ab illis muneribus. Quærit, an cap. 14. Sess. XXV. de Reform. aliquid circa hoc immutaverit? & respondet negativè, nisi ejus Decretum exequendo contra Concubinos, lata fuerit suspensio adversus eos; & suam responsionem confirmat Decreto Congregationis.

CAPUT XXXVII.

Capita 5. & 11. de Filiis Presbyterorum.

Alexander III. à Presbytero edoctus, Episcopum collato ipsi Sacerdotio sub Titulo Capellæ, eam ipsi abstulisse, quia didicerat, ipsius Patrem deservisse Ecclesiæ in quâ erat, præcipit huic Episcopo, ut eam Capellam ipsi restitueret in perpetuum, postquam quòd hanc circumstantiam novisset Ordinationis tempore; sin autem ignorasset, id præstaret ad tem-

Tom. I.

pus, & donec ipsi in alia Ecclesia dedisset, undè vicium posset habere. FAGNANUS, in hoc cap. num. 19. quærit, an Concilium Tridentinum illud abrogaverit cap. 15. Sess. XXV. & respondet, abrogavisse juxta declarationem, quam deinceps refert, quâ dicitur, collationem Beneficii factam filio illegitimo nullam esse ipso Jure, sed eo casu, quo pro Titulo Ordinationis facta esset, concedi posse, ut illam retineat, modò alteri collata non fuerit. Responsio hæc & Decretum hoc menti Concilii congruunt, quæ est, filium illegitimum nullum Beneficium possidere debere in Ecclesia, in quâ Pater ejus ministravit, ut memoria incontinentiæ Patris, quantum licebit, deleatur, nullamque circa hoc dandam esse dispensationem.

Idem Pontifex cap. 11. prohibet, ne Filii Presbyterorum possideant Ecclesias, quas Pater eorum rexit, tanquam persona aut Vicarius, & si qui sint, in illo casu, jubet, ut removeantur ab illis Ecclesiis, sive nati sint antè Sacerdotium, sive post. Finis Pontificis est extirpatio successione hereditariæ in Beneficiis, & conservatio venerationis Clero debitæ removendo memoriam incontinentiæ Clericorum, quæ Clerum totum inhonorat. Hic etiam FAGNANUS exponit cap. 11. Sess. XXV. factum ad labem hanc propulsandam, nec non ad medendum corruptelæ illius successione. In hac expositione observat sex differentias inter Jus Vetus & Jus Novum à Concilio constitutum ergà spurios, Ministrorum Sacrorum Filios, quoad Beneficia, & Officia quarumdam Ecclesiarum; & proponit sex Quæstiones circa dispositionem Concilii ergà illos spurios. Referemus tantum ea, quæ extrà dubium nobis videntur, & sunt alicujus momenti.

Primum discrimen est, quòd Jus Vetus disertè tantum loquitur de spuris Presbyterorum, quoad hoc argumentum: Concilium autem Tridentinum nominatim loquitur de spuris Clericorum. Ejus itaque Lex continet genus & species; Jus autem Vetus unam tantum expressè speciem.

2. Jus Vetus prohibet solum successione immediatam spuriorum Patri suo; Jus autem Novum prohibitionem extendit ad successione mediatam.

3. Jus Vetus filio illegitimo concedit, ut serviat Vicario, & quasi Vicarius officialis amovibilis & temporalis, in Ecclesia, in qua Pater ejus Beneficiatus est, aut fuit; Jus autem Novum ipsi quodcumque servitium interdicit in eadem Ecclesiâ.

4. Jure Veteri Filius illegitimus in Titulum possidere valet Ecclesiam, in quâ Pater merus Officialis est, vel ibi habere Beneficium, Jure autem novo id non licet.

5. Jure Veteri Filius illegitimus Pensiones possidere poterat super Beneficio Patris sui; nequit autem Jure Novo. Et hæc sufficiant quoad Observationes: transeundum est ad Quæstiones.

Quærit Autor 1. an Pater, qui habet facultatem transferendi Pensiones, quas habet supra Beneficia, ad quæ præsentatus fuerat, & quorum institutionem non acceperat, possit eas transferre spurio Filio suo, quocum dispensatum est, ut habeat Pensiones & Beneficia? & respondet posse; quia Concilium, quod eum excludit à Pensionibus super Beneficium Patris, loquitur de Beneficio, quod Pater habuit in Titulum: hæc autem exclusio est res odiosa, & consequenter ad casum expressum restringenda. Responsionem suam confirmat Declaratione Congregationis ipsi consonâ. Ratio Decreti Concilii contraria videtur illi Decisioni; hæc enim ratio est votum longius removendi memoriam incontinentiæ Patris; translatio autem Pensionis Ecclesiasticæ à Patre possessæ in Filii favorem, hanc memoriam revocat & fovet. Quærit 2. an Filius illegitimus possit habere Beneficium in Ecclesiâ, in qua Pater habuit Præbendas, quarum Titulus in controversiam adductus est, & quas abdicavit nullo servitio

s

præf.